

Theresia Gosch

Arbuștii fructiferi cultivare și îngrijire

Oradea, 2014

Introducere	6	Comparații de plante	41
O mică gustare	6	Plante solitare	42
De ce nu poate fi căpșuna o bacă?	6	Acoperitoare de sol, borduri între straturi	42
Valorificarea producției	8	Cordon vertical, spalier	42
Albastrul afinelor și vișiniul murelor	9	Cerințele față de locul de cultură	43
Formarea plantelor de cultură	9	Microclimatul	43
Ameliorarea	9	Alegerea plantelor	44
Proaspete, din piață	11	Plantele la container	44
Arbuștii cu fruct de tip bacă	12	Plantele cu balot de pământ	45
Cele mai frecvente fructe	12	Plantele cu rădăcini libere	45
Căpșunul	12		
Zmeurul	17		
Murul	19		
Coacăzul	21		
Agrishul	24		
Afinul negru	26		
Afinul cu fructe mari sau afinul american (cranberry)	29		
Socul	31		
Arbuști fructiferi deosebiți	34		
Hibridul zmeur-mur	34		
Hibridul coacăz-agriș	34		
Afinul de munte	34		
Cireșele de pământ	35		
Murul arctic	35		
Mutațiile	35		
Scurtă descriere a arbuștilor fructiferi	36		
Cultivarea arbuștilor fructiferi	38		
Arbuștii fructiferi în grădină	38		
Trăirile naturii	38		
Arbuștii fructiferi ca plante ornamentale	40		
Într-o ordine strictă sau cât mai natural	40		
Garduri vii, separatoare	40		
Pergole, pereți	40		

Plantarea _____	46	Produsele biologice de protecție _____	55
Momentul plantării _____	46	Bolile și dăunătorii polifagi _____	55
Pregătirea solului _____	46	Bolile și dăunătorii căpșunului _____	56
Înainte de plantare _____	47	Pătărilor _____	57
Plantarea propriu-zisă _____	47	Bolile și dăunătorii zmeurului _____	58
După plantare _____	48	Bolile și dăunătorii murului _____	59
Lucrările de întreținere și îngrijire _____	49	Bolile și dăunătorii coacăzului roșu, negru și ai hibridului	
Tăierile _____	49	coacăz-agriș (josta) _____	59
Fertilizarea _____	49	Bolile și dăunătorii agrișului _____	61
Cele mai importante elemente nutritive _____	49	Bolile și dăunătorii afinului negru _____	61
Compostul _____	51	Afinul cu fructe mari	
Mulciul _____	52	sau afinul american (cranberry) _____	63
Irigarea _____	52	Bolile și dăunătorii socului _____	63
Protejarea solului _____	53	Înmulțirea arbuștilor fructiferi _____	64
Protecția împotriva înghețului _____	53	Butașii verzi sau butașii de frunză _____	64
Bolile și dăunătorii _____	54	Butașii lignificați _____	65
Prevenirea substituie tratamentul _____	54	Marcotajul _____	66
Echilibrul ecologic _____	54		

Despărțirea tufelor _____	66	Potasiul (K) _____	76
Despărțirea lăstarilor _____	67	Calciul (Ca) _____	77
Butașii de rădăcină _____	68	Magneziul (Mg) _____	77
Metode deosebite de înmulțire _____	68	Fosforul (P) _____	77
Arbuștii fructiferi în ghivece și pe terase _____	69	Produsii secundari	
Cerințele caracteristice _____	69	ai metabolismului plantelor _____	77
Recipientele potrivite _____	70	Flavonoidele și alți fenoli _____	77
		Carotenoizii _____	78
Corect și sănătos alături		Substanțele de balast _____	78
de arbuștii fructiferi _____	72	Grădina – farmacia de acasă _____	79
Vitaminele _____	74	Ceaiuri, sucuri de fructe și altele _____	79
Vitamina A _____	74	Conservarea producției _____	80
Complexul de vitamine B _____	74	Vara din borcane _____	80
Vitamina C _____	75		
Vitamina D _____	75	Sarcinile anuale ale grădinarilor _____	82
Vitamina E _____	75	Primăvara _____	84
Vitamina K _____	76	Vara _____	86
Substanțele minerale _____	76	Toamna _____	88
Fierul (Fe) _____	76	Iarna _____	88

Introducere

În urmă cu mai bine de zece mii de ani, roadele arbuștilor fructiferi reprezentau un deliciu pentru vânătorul și culegătorul acelor timpuri. În zilele noastre situația s-a simplificat. Datorită metodelor de cultivare moderne și a importurilor, fructele pot fi consumate în stare proaspătă pe tot parcursul anului. Odată cu trecerea anilor au apărut numeroase varietăți și soiuri, iar popularitatea acestor fructe este în continuă creștere.

O mică gustare

De ce nu poate fi căpșuna o bacă?

Conform clasificării botanice, nu toate fructele sunt de tip bacă. Fructele de tip bacă se caracterizează prin faptul că la coacere pericarpul devine gros și cărnos, are pielea subțire, nu se deschide la maturitate, iar miezul conține mai multe semințe, care – spre

Introducere

deosebire de cele ale sâmburoaselor (cireșele) – nu sunt înconjurate de niciun fel de înveliș protector.

Printre multe altele, afinul negru, coacăzul și agrișul au fruct de tip bacă. În cazul sâmburoaselor (cireș, vișin, piersic, prun), sămânța este adăpostită de un înveliș protector dur suplimentar, care provine din endocarpul fructului, deci din pulpa interioară ce s-a sclerificat, urmat de partea cărnosă propriu-zisă. La nucifere (nuc, migdal, alun) predomină aproape în totalitate învelișul protector, lemnos și fibros. Fruct de tip bacă mai au și tomatele, ardeii, iedera. În limbajul comun (și în cel de

specialitate) căpșuna nu este o bacă, ci un fruct fals, format din îngroșarea receptaculului floral, în care sunt îngropate fructele propriu-zise. Din punct de vedere botanic, nici fructele murului și zmeurului nu sunt bace, ele făcând parte din grupa sâmburoaselor.

Fructul, format din mai multe drupeole așezate în jurul unui receptacul mic, conic, se desprinde la maturitate. Fiecare drupeolă conține o sămânță.

După această scurtă prezentare botanică, precizăm faptul că în această carte sunt tratate doar acele specii al căror fruct poate fi considerat o bacă.

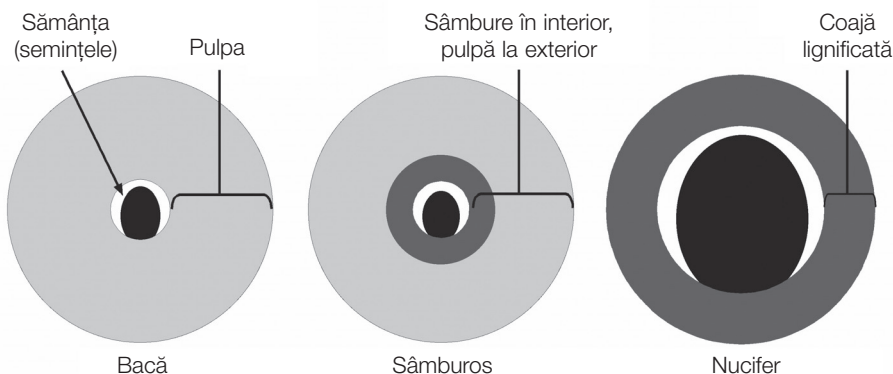
Valorificarea producției

Începuturile

Arbuștii fructiferi au fost cunoscuți, iar fructele lor erau folosite ca hrană de către omul primitiv încă din epoca de piatră. În Siberia, preparatele din aceste fructe erau păstrate în peșteri cu gheață, iar pe teritoriul Danemarcei de astăzi merișoarele erau folosite la prepararea băuturilor.

Grădini regale

Arbuștii fructiferi erau nelipsiți din grădinile englezești ale secolului XIII, în vremea regelui Edward (1272-1307). Introducerea în cultură a avut loc spre sfârșitul Evului Mediu (anii 1500) și este strâns legată de

Fruct de tip bacă, sâmburos sau nucifer? Secțiunea prin fruct ne va lămurii

grădinile mănăstirilor. Inițial au fost utilizați ca plante medicinale, după care au servit ca materie primă pentru prepararea băuturilor și a parfumurilor. La curțile regale prezența arbuștilor fructiferi era un semn de bunăstare și lux, pe când pentru popor aceștia aveau doar un rol curativ.

Albastrul afinelor și vișiniul murelor

Strămoșii noștri au descoperit cu ușurință faptul că aceste plante pot fi utilizate ca și coloranți. Analizând picturile rupestre, dar și desenele corporale sau țesăturile specifice diferitelor popoare, putem remarca – pe lângă oxizii metalici anorganici – și prezența coloranților naturali obținuți din plante. Din paleta de culori nu pot lipsi fructele bacifere care, datorită conținutului mare de flavonoide, sunt folosite cu succes la obținerea nuanțelor de albastru și galben.

Formarea plantelor de cultură

Cu mii de ani în urmă, omul primitiv a început să cultive primele plante pentru alimentația proprie, determinând indirect mari schimbări în lumea animalelor și plantelor. De la început omul a fost implicat (indirect) în evoluția plantelor și introducerea lor în cultură, deoarece a ales, înmulțit și cultivat doar exemplarele care corespundeau cerințelor lui.

Ameliorarea

Datorită dorinței de a obține specii cât mai valoroase, în timp lumea s-a îmbogățit cu mii de soiuri noi, iar procesul de ameliorare continuă. La început lucrările de ameliorare

se limitau doar la selectarea, încrucișarea dirijată și folosirea mutațiilor genetice. Treptat, au apărut metode de ameliorare moderne mult mai eficiente.

Recolte bogate

Scopul ameliorării plantelor nu s-a schimbat și este acela de a obține soiuri și hibrizi noi superiori calitativ celor existenți, soiuri și hibrizi capabili de a susține aprovizionarea, sănătatea și nivelul de trai al populației. Condiția acceptării și omologării soiurilor noi este ca acestea să se deosebească de cele deja existente prin cel puțin un caracter important. De multe ori, la plantele decorative este suficientă o schimbare a dimensiunii sau culorii florilor, însă în cazul fructelor și legumelor cultivarurile noi trebuie să fie nu doar

Festivități, manifestări

Arbuștii fructiferi au devenit foarte populari, având o mare importanță economică, adeseori devenind principalii protagoniști ai multor festivaluri, îndeosebi în zonele în care au un rol important în viața localnicilor. Există regiuni care au devenit cunoscute și populare datorită unor specii de arbuști fructiferi, ceea ce prezintă importanță și din punct de vedere economic. Adeseori atracția principală a festivalurilor este căpșuna, „regina arbuștilor fructiferi”. În Ungaria, în Tahitótfalu, are loc un festival dedicat căpșunilor. Scopul festivalului este promovarea acestui fruct.

Un proces de lungă durată

Obținerea unui soi nou este un proces de lungă durată, putând trece chiar decenii până la apariția unui soi nou pe piață. Această muncă lungă și anevoioasă poate fi îndeplinită (printr-o selecție a materialului genetic) doar de specialiști buni, îndemânatici, cunoscători ai biologiei și geneticii plantelor.

diferite, ci și gustoase (de exemplu, fructe mai mari, mai plăcute la gust), fapt ce îngreunează munca amelioratorilor. Dacă în urma încrucișării rezultă ceva promițător, pasul următor este selectarea semințelor. Apoi semințele se seamănă, iar generația nou obținută se selectează din nou, păstrându-se doar exemplarele care corespund scopului

propus. Dintre acestea, doar o mică parte (una, două bucăți) corespunde ca material genetic pentru un soi nou. În prezent, munca amelioratorului a fost mult ușurată datorită metodelor moderne și materialului parental bine ales. Un mare avantaj îl constituie selectarea direcționată a părinților universali, ale căror gene li se vor transmite descendenților.

Calitatea fructelor

În încercarea de a aproviziona piața cu fructe și legume proaspete pe tot parcursul anului s-au creat soiuri cu perioada de vegetație diferită (timpurii sau târzii), metode diferite de cultivare (cultura timpurie sau târzie), iar pe lângă acestea, din țările cu climat cald sau din emisfera sudică se aduc fructe și legume proaspete. Teoretic, avem astfel acces la fructe proaspete în fiecare zi. În schimb, de foarte multe ori calitatea fructelor poate fi afectată de durata lungă a transportului. Este bine de știut că aceste fructe (pentru a rezista la transport) nu se culeg la coacerea deplină; se recomandă atenție la cumpărarea lor pe timpul iernii. Trebuie să ne

